

Una nova localitat de *Zygaena ephialtes* (Linnaeus, 1767), a Catalunya (Lepidoptera: Zygaenidae)

A new locality of Variable Burnet Moth, *Zygaena ephialtes* (Linnaeus, 1767), in Catalonia (Lepidoptera: Zygaenidae)

José Manuel Sesma

Jericó, 1, 7è 4a; E-08035 Barcelona

Key words: *Zygaena ephialtes*, Zygaenidae, Lepidoptera, new record, Catalonia, Iberian Peninsula.

Zygaena ephialtes és una papallona que es distribueix des dels Urals, l'altiplà d'Anatòlia i la serralada del Taure a través d'Europa central i meridional i que arriba a la península Ibèrica, on troba el seu límit occidental (Naumann *et al.* 1999). El seu origen és pontomediterrani i la seva distribució peninsular es concentra a les zones pirinenques i prepirinenques, on es troben escasses poblacions marginals (Fernández-Rubio 1990, 2005).

És una espècie molt polimorfa, amb dues morfologies bàsiques, anomenades «peucedanoide» i «ephaltoide», que es poden presentar en les formes vermella o groga, pel que fa al color de les taques i del *cingulum* abdominal, i amb cinc o sis punts, pel que fa al nombre de taques a les ales anteriors. La genètica d'aquestes formes està ben estudiada, i són dominants els fenotips vermell i amb cinc punts sobre el groc i amb sis punts. Les formes grogues de tipus «ephaltoide» s'assemblen a l'àrctid *Amata phegea*, i, a les localitats on les dues espècies coincideixen, constitueixen un clar exemple de cercle de mimetisme müllerià (Naumann *et al.* 1999).

La *Z. ephialtes* que vola als Pirineus i Prepirineus ha estat referida a la subespècie *roussilloni* Koch, 1940; correspon al morfotip «ephaltoide» i es caracteritza per tenir els punts 1 i 2 vermells, els punts 3 i 4 blancs, amb una lleugera descamació vermella, i el punt 5 totalment blanc. Fora d'aquest sector, la població ibèrica més meridional es trobaria a Càceres (serra de Guadalupe), tot i que en l'actualitat es considera extingida, ja que no se n'ha trobat cap individu des del 1977. També s'ha especulat amb l'existència d'una població al massís dels Ports (cf. Pérez De-Gregorio & Román 1995), que en l'obra més recent sobre els zigènids ibèrics (Fernández-Rubio 2005) no s'ha tingut en consideració.

Tot això dona més valor a aquesta nova citació de *Z. ephialtes*, trobada per primera vegada al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac, que en l'actualitat pot constituir la localització més meridional d'aquesta espècie a la península Ibèrica.

La citació es basa en la troballa d'un únic exemplar (fig. 1) fotografiat el dia 12 de juliol del 2008, al terme municipal de Mura (Bages), concretament a la riera de la Vall (31TDG11, 480 m), que neix al Montcau i s'encara cap al nord, sempre dins del parc natural. El dia ennuvolat va facilitar la fotografia d'aquest únic individu, que estava re-

Fig. 1 Exemplar de *Zygaena ephialtes* fotografiat a la riera de la Vall [Foto: J.M. Sesma].

posant sobre una flor de *Centaurea* sp., al marge del camí de la riera, en una clariana de bosc de pi roig. Aquest exemplar presentava els punts 1 i 2 de color vermell, el punt 3 blanc, amb una lleugera descamació vermellosa, i els punts 4 i 5 totalment blancs.

La troballa es va fer durant una sortida organitzada per l'ADENC per conèixer les papallones que ens envolten, en companyia d'un bon nombre de membres de l'Associació de Fotògrafs de Natura de Catalunya, Objectiu Natura, tots els quals van poder fotografiar l'exemplar.

En aquesta zona es fan setmanalment, des de març fins a setembre, els comptatges d'un dels itineraris del CBMS, a més de visites puntuals. Aquesta intensitat de mostreig ha permès constatar la presència d'altres zigènids, concretament: *Z. rhadamanthus*, *Z. lavandulae*, *Z. lonicerae*, *Z. filipendulae*, *Z. occitanica*, *Z. fausta* i *Z. transalpina*.

Tot i que no es té constància de la presència al parc de la seva planta nutricia més comuna, *Coronilla varia*, sí que s'hi ha localitzat un altre dels seus hostes, que és *Coronilla emerus*.

De cara als pròxims anys s'intensificarà i ampliarà la zona de recerca per intentar localitzar-la.

Referències bibliogràfiques

- Fernández-Rubio, F. 1990. *Guía de las mariposas diurnas de la Península Ibérica - Zygenas*. 167 pp. Ed. Pirámide, Madrid.
- Fernández-Rubio, F. 2005. *Lepidoptera Zygaenidae*. Fauna Ibérica, 26: 292 pp. Museo Nacional de Ciencias Naturales. CSIC, Madrid.
- Naumann, C.M., Tarmann, G.M. & Tremewan, W.G. 1999. *The Western Palaearctic Zygaenidae (Lepidoptera)*. 304 pp. Apollo Books, Stenstrup.
- Pérez De-Gregorio, J.J. & Romañá, I. 1995. Les *Zygaena* Fabricius, 1775, dels Ports de Tortosa. *Bull. Soc. Cat. Lep.*, 75: 24-25.

Data de recepció: 3 de març de 2009

Data d'acceptació: 9 de març de 2009